

**RĪGAS PILSĒTAS ARHITEKTA KOLĒGIJAS
SĒDES PROTOKOLS Nr. 2 (110)**

2021. gada 19. augustā

Sēde notiek: Rīgā, Daugavpils ielā 31, Rīgas pašvaldības aģentūrā “Rīgas pilsētas arhitekta birojs”, dalībniekiem piedaloties attālināti MS Teams vidē

Sēde sākas: plkst. 15:00

Sēde beidzas: plkst. 17:45

Sēdi vada: direktors, Rīgas pilsētas arhitekts Gvido Princis

Sēdi protokolē: Daina Vilemsone

Sēdē piedalās: kolēģijas locekļi: Juris Monvīds Skalbergs, Vilnis Šlars, Sabīne Skudra, Viesturs Brūzis, Lolita Sarma, Jānis Dripe, Raimonds Eizenšmits, Helēna Gūtmane, Andrejs Broks, Egons Bērziņš, Jānis Krastiņš. Rīgas pilsētas arhitekta biroja darbinieki: Signe Pērkone, Ieva Alksne-Kalniņa, Kristaps Kaugurs, Zanda Treimane. Pārējie sanāksmes dalībnieki: projekta pārstāvji (1. jautājums): Uldis Lukševics, Undalgs Mētra; projekta pārstāve (2. jautājums): Dace Kalvāne

Darba kārtībā:

1. Arhitektūras risinājumi kvartāla projektā Kalnciema, Daugavgrīvas un Meža ielā un Raņķa dambī
2. Zolitūdes piemiņas vietas konkurss
3. Rīgas pilsētas arhitekta biroja reorganizācija (neformāli)

**1. ARHITEKTŪRAS RISINĀJUMI KVARTĀLA PROJEKTĀ
KALNCIEMA, DAUGAVGRĪVAS, MEŽA IELĀ UN RAŅĶA DAMBĪ**

Gvido Princis: Apskatāmais objekts ir daļa kvartāla, kura vienu daļu mēs apskatījām pirms kāda laika. Kvartālam turpinās attīstības projekta izstrāde, un būvvalde jautā pēc padoma par objekta arhitektūras risinājumiem.

Situācijas izklāsts

Uldis Lukševics: Kvartāls starp Kalnciema, Daugavgrīvas, Meža ielu un Raņķa dambi ir piedzīvojis dažādas attīstības stadijas un būvvaldē tas ir skatīts jau 4 reizes. Vienreiz tas ir skatīts arī arhitekta kolēģijā – par Kalnciema 2b ēku, un risinājums tika akceptēts.

Kalnciema 2b ēkas daļu 2019. gada beigās nopostīja uguns, palika daļa pret Raņķa dambi un vienkārtīgs apjoms pret Kalnciema ielu; tās vēsturiskajā fasādē nekas īsti nav mainījies. 2020. gadā ēka tika iekļauta arhitektūras pieminekļu sarakstā, kā aizsargājamo daļu nosakot fasādes daļu pret Raņķa dambi. Ar Arhitekta kolēģiju, būvvaldi un Nacionālā mantojuma pārvaldi vienojāmies, ka jaunais apjoms tiek veidots, balstoties uz vēsturisko fasādi, tikai detalizācijā to jau risinot ar mūsdienīgiem līdzekļiem. Mūsu piedāvājumā atšķirību starp vēsturisko un mūsdienīgo redz, tikai pietuvojoties. Jaunā fasāde atkārtō vēsturiskās formas, mainot detalizācijas mērogu un šo detalizāciju izpildot masā krāsotu ķieģeļu pikselācijā; ķieģeļi ir apzināti savērsti paralēli Raņķa dambim. Tādā veidā mēs to pašu tēlu it kā noliekam atpakaļ vietā, bet pietuvojoties redzam, ka tā ir pilnīgi jauna būve.

Raņķa dambim 14 oriģinālajā projektā bija lielas vitrīnas, kas laika gaitā ir daudzkārt pārbūvētas, bet mēs plānojam tās atjaunot. 2013. gadā ēkai piešķirts B

status – grausts. Šobrīd tā ir konservēta un nostiprināta tādā stāvoklī, ka apkārtējiem nav bīstama. Viena fasāde stāv viena pati, tikai daļēji piestiprināta pie pārējās ēkas. Projektēšanu paildzināja arī plāns iekļaut šo ēku pieminekļu sarakstā (nr. 9272). Saglabājamās vērtībās ir 2 fasādes – pret Raņķa dambi un Meža ielu.

Kalnciema 2a ir jaunbūve, kas varētu noslēgt perimetrālo apbūvi. Perimetrālā apbūve šeit veidotos kā ķīlis gaišā tonī, kas tik lielai ēkai varētu piestāvēt.

Kvartāla zemesgabals kādreiz sastāvēja no 5 zemesgabaliem, bet tagad tie visi ir apvienoti vienā; ir atpirkts arī transformatoru stacijas zemesgabals. Līdz šim kvartāls ir bijis līdz galam neuzbūvēts, no otras puses – tas ir bijis pietiekami nepieejams.

Kvartālam ir perimetrālā apbūve, un attīstītājs ir iecerējis to veidot kā vienotu veselumu. Attīstības secība: sākt ar Raņķa dambi 14, tad Kalnciema 2b, tad jaunbūve un pēdējo izbūvēt pazemes novietni 127 automašīnām, kuru varētu izmantot visas trīs kvartāla ēkas. Tas, ka attīstītājs ir uzņēmis šo kvartālu attīstīt kā vienotu kopumu, rada iespēju cauri tam izveidot gājēju ceļu. Tas nav šķērslis pilsētbūvnieciskajā audumā, mēs drīzāk varam to uztvert kā pilsētbūvniecisku objektu.

Viss kvartāla principā ir domāts kā tāda kopdzīvošanas vietas: Kalnciema 2b – viesnīca, tālāk ir nelieli apartamenti, un stūrī viss noslēdzas ar studentu viesnīcu, 3 zvaigžņu hoteli, kas apzināti ir plānota kā studentu vieta. Pirmajos stāvos paredzētas kopāstrādāšanas un infrastruktūras telpas. Tie ir īsāka vai garāka laika īres nami, pārsvarā vērsti uz jauniešiem, ņemot vērā, ka pāri ielai ir RTU ēkas un tepat blakus ir Ķīpsala. Turpinās sarunas ar universitātēm par potenciālo studentu izvietojumu šajā rajonā.

Visas ēkas apvieno pagalms. Lai šo rajonu savilkto kopā, plāns ir pagalma zonu radīt kā vienotu plāksni ar izrautiem caurumiem, kuros ir zaļumzonas, bērnu laukums ar gumijas pārklājumu, aktivitāšu zona pieaugušajiem, arī lietusūdens novadīšanas vietas. Šī papildu zona mums ir nepieciešama arī tāpēc, ka gruntsgabalam ir liela reljefa starpība: Kalnciema no Meža ielas atšķiras par 1,5 metru, un, lai visās ieejās varētu nodrošināt piekļuvi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un māmiņām ar ratiņiem, mēs šo plāksni veidojam ar normatīvos atļautajiem slīpumiem, bet neizceļam kāpnes vai pandusus, respektīvi – visa plāksne ir vienojošs labiekārtojums. Tā kā visa šī plāksne ir slīpa, labiekārtojums jau organiski veido sēdēšanas zonas tajās vietās, kur plāksnei mainās augstums.

Zem pagalma ir autonomvietne, un neviena mašīna netiek atstāta iekšpagalmā. Jābūt vietai 580 velosipēdiem, un tie ir izvietoti gan virszemē, gan daļēji pazemē.

Visi dzīvokļi iziet uz perimetru, ugunsdzēsība tiek nodrošināta no perimetra. Asajā stūrī ir kafējnīcas telpa, kas saistīta ar studentu viesnīcu, un ir arī kopstrādes telpas. Pret Meža un Daugavgrīvas ielu ir neliels veikals, pret Daugavgrīvas ielu – sporta klubs, bet restorāns jau atrodas viesnīcas apjomā un būs pieejams arī kvartāla iedzīvotājiem. Šeit līmeņu starpība tiek pārvarēta ar sēžamām kāpnēm un āra terasi kā papildu fiču.

Lai gan mums ir atļauja jauno apjomu izvietot deviņstāvu zonā, to mēs nevaram īsti atļauties, un to arī nevajag. Mēs ievērojam sarkanās līnijas, iekļaušanos 45 grādu leņķī, tāpēc deviņstāvu apjoms ir tikai spicajā stūrī pret Z torņiem – kā akcents, kurš pilsētbūvnieciski sarunājas ar augstceltņu apjomu. Tālāk aiziet 7 stāvi, 6 stāvi, respektīvi – ejam uz leju. Iebrauktuve no Kalnciema ielas ir tādā kā pusstāvā, jo mainās līmeņi, Otrā pusē kvartālam no gājēju zonas vienā līmenī iziet tālāk uz pagalmu.

Par formveidi – kāpēc jaunbūve tiek piedāvāta tieši tāda. Kvartāls atrodas starp divām dažādām noietnēm: vienā pusē ir Ķīpsalas augstceltnes, bet otrā – Āgenskalna koka ēkas, kam raksturīgi frontoniņi. Plus vēl Raņķa dambis ar statenisko jūgendstilu, izvirzītajiem erkeriem, kas ir tādi vertikāli akcenti. Tas viss radīja ideju kvartāla formveidē iekodēt abas šīs sajūtas – Āgenskalna koka ēku apbūves formu mēs ekstrādējam 6–9 stāvu apbūvē, iegūstot vertikālu dalījumu, un jumta ainava reflektē pret vēsturisko koka apbūvi. Tādā veidā 114 metrus garā Daugavgrīvas fasāde ir saskaldīta atbilstoši konstruktīvajai shēmai 7,6 m pa asīm. Konstruktīvā shēma ļauj iekšstelpās mainīt iekšsienu izvietojumu un attiecības starp studentu numuriem un dzīvokļiem koriģēt pēc pandēmijas nepieciešamības. Šāds apzināts apjoma saskaldījums mazās daļās uzsver mazizmēra dzīvokļu esamību visā kompleksā. Visas ieejas kvartālā tiek speciāli akcentētas, radot sajūtu, ka no visām pusēm ir viens un tas pats.

Plānots, ka vertikālajiem apjomiem ir dažādu toņu materiāli: ir koka apšuvums, ir cementšķiedru plākšņu apšuvums un ir mazais vilnītis – metāla loksnes. Tas šiem vienādajiem apjomiem iedod materialitāti, plus vēl ir iebūvētas zaļumu kastes un franču balkoni katram dzīvoklītim. It kā tādiem vienkāršiem, demokrātiskiem veidiem ir radīta iespēja iziet ārā un ieelpot gaisu.

Tas pats turpinās gar Kalnciema ielu, kur ar gaišo apjomu pieslēdzamies vēsturiskajam Kalnciema 2b, kas ar savu vēsturi un pārējo apbūvi varētu būt kā smaguma punkts. Mūsaprāt, jaunbūvei jābūt gaisai un vairāk jāspēlē uz materialitāti, uz krāsu, jo tā ir liela, un, mūsaprāt, tai ir jābūt demokrātiskai, atvērtai, gaisai, jauniešiem atbilstoši. Šeit apjomi ir atbīdīti, lai iekļautos sarkano līniju leņķos, un priekšpusē tiem ir redzamas apzaļumotas terases.

Fasādē pret Meža ielu ir iepriekš piesauktais stāsts par erkeru, kas kaut kādā veidā sasauca ar domu, ar kādu mēs turpinām uz priekšu visu fasādi. 114 metrus garās fasādes 1. stāvā ir stiklotas zonas, kur izvietotas komercietelpas un ieejas, plus vēl stūri. Abi stūri ir savdabīgi griezumā no mājas – ēka tajā vietā ir pārgriezta, un mēs it kā redzam iekšpusi. Vienā stūrī katrā stāvā studentu hotelim ir kopstrādes telpas, kas rada sajūtu, ka iekšā ir dzīvība, bet lejā ir kafejnīcas telpas.

Par plāniem runājot, kāpņu telpas izvirzījums kā princips iziet cauri visam kvartālam, savukārt nosacīti spicajā galā pret Kalnciema ielu ir izvietoti studentu viesnīcas numuriņi. Balstoties uz konsultācijām ar universitātēm, studentu numuriņi ir veidoti 17,2 kvm lieli, un tiem ir dažādi varianti, respektīvi – pa asīm izvietotas 2 istabiņas, vidējā ass ir pārbīdāma, lai var izveidot lielāku un mazāku telpu. Savukārt fasādes spicums ir plāns veidot divstāvēīgus apartamentus, kur otrs stāvs būtu izmantojams gulēšanai. Tādā veidā sajūtu par aktīvo vertikālītāti mēs mēģinām pārnest arī uz funkcionālo izmantošanu.

Attiecībā uz lielajiem kokiem gar Kalnciema ielu “Labie koki” mums ir sarakstījuši noteikumus, kas jādara, lai tie turpinātu augt arī pie izbūvētas ēkas.

Gvido Princis: Tu ar tipoloģijas elastību un plānojuma pieļauto apjomu esi mēģinājis samērā oriģināli aizpildīt šo lielo kvartāla daļu. Jautājums ir par arhitektonisko risinājumu – viena daļa ir kopumā par šo tēlu: kā to veidot, bet tai pašā laikā nespekulēt. Tāpat pietiekami lielā apjomā gribas rādīt ēkas arhitektūrā ekonomiskā jeb kompaktā mājokļa konceptu un censties maksimāli izmantot pieļauto apbūves augstumu un tilpumu, īpaši Daugavgrīvas un Kalnciema ielas stūra daļā. Lolita varētu mums iekadrēt būvvaldes bažas.

Lolita Sarma: Jūlija sākumā mēs šo jautājumu skatījām būvvaldes padomē, un tajā dominēja viedoklis, ka fasāžu arhitektūra nebūtu atbalstāma. Bija komentāri par to, ka fasāde ir vienveidīga, monotona, par ... līnijas trūkumu. Vēl diskutabli ir kvartāla stūru risinājumi. Bet galvenais jautājums: vai jaunbūves daļa un principā kvartāla skatu perspektīva atzīstama par pilsētībūvnieciski nozīmīgu vietu? Te lēmums bija vienbalsīgs – jā, atzīstama, tāpēc apbūves noteikumu kontekstā būvvaldes padome it kā var lemt par nepieciešamību rīkot konkursu. Šeit būvvaldes padomē viedokļi atšķīrās, un ar nelielu balsu pārsvaru tika atbalstīts mans priekšlikums nerīkot konkursu, bet virzīt projektu izskatīšanai Arhitekta kolēģijā.

Kā argumentus es minēju: lai gan tas bija slēgtais konkurss, projektēšanas darbi ir sākušies jau 2003. gadā, un ir bijušas vairākas vīzijas. 2013. gadā bija slēgtais konkurss, kurā uzvarēja Ulda piedāvājums. 2013. gadā ir izskatīts arī plānošanas un arhitektūras uzdevums. Tā bija pilnīgi cita iecere, bet arī situācija bija citāda – pirms ēku degšanas. Arī toreiz bija ļoti plašas diskusijas gan par stūra, gan par fasāžu iederību, telpisko kompozīciju, jumtiem un tā tālāk, bet projekts tika saskaņots.

Otrs mans arguments – tas, ka bija ļoti lielas diskusijas ar pasūtītāju attiecībā uz pieminekļa statusa piešķiršanu. Jo attīstītājs jau ir veicis pietiekami lielus ieguldījumus gan plānošanas, gan projektēšanas procesā, un, ņemot vērā uzdevumus un finansējumu, kas pasūtītājiem jāiegulda vēsturisko ēku atjaunošanā, konkursa piemērošana un procesa sākšana no nulles varētu apdraudēt šo vērtību reālo saglabāšanu uz nenoteiktu laiku. Tāpēc, manuprāt, pastāv risks, ka to, kas šobrīd vēl ir no vēsturiskās apbūves, vairs var nesaglabāt.

Jautājumi

Gvido Princis: Cik studentu numuriņu ir ielānots visā 3. korpusā?

Uldis Lukševics: Ēkā ir iekodēts tāds fasādes dalījums, lai šo skaitu varētu mainīt, bet maksimālais ir 520 numuriņi – tāds bija viens no sākotnējiem uzstādījumiem, un tas arī varētu nosegt vajadzības.

Jānis Krastiņš: Jautājums ir par pieminekļa statusu ēkai Kalnciema ielā 2b. Kā precīzi ir formulēta saglabājamā vērtība?

Uldis Lukševics: Saglabājama fasādes daļa pret Raņķa dambi.

Gvido Princis: Kalnciema ielā tāpat ir dzega atkāpi, bet nekur citur nav? Citur ir frontoniņi, ja?

Uldis Lukševics: Frontoniņi ir visās fasādēs, Kalnciema ielas pusē mēs atkāpjamiem ar augšējo stāvu aiz terases, daļēji atkāpjamiem arī pret Daugavgrīvas ielu. Pārējo jumta ainavu, siluetu veido nelieli jumti.

Lolita Sarma: Jautājums ir par stūra risinājumiem gan pret Daugavgrīvas, gan Kalnciema, gan Meža ielu. Stūra risinājums pret Meža un Kalnciema ielu ir stipri diskutabls, mūs tas nepārliecināja. Kvartāla telpiskā organizācija tomēr, sekojot vēsturiskajai kompozīcijai, būtu akcentējama stūros.

Gvido Princis: Kur īsti ir tie akcenti, es saprotu, ka šeit mēs vairāk runājam par arhitektonisko akcentu. Man šķiet, ka šie augstumi nav pilsētībūvnieciskie akcenti. Abi stūri faktiski ir uz pretējām ielām, un pēc būtības, ja skatās apkārt, tur nav tādas klasiskas perimetrālās apbūves, nav dzegas.

Uldis Lukševics: Daugavgrīvas un Kalnciema ielas stūrī pats kvartāls jau veido to aso formu, un, ja jums ir gadījies braukt pa šo ielu, tad ir skaidrs, ka šim stūrim vajadzētu būt akcentētam. Pēc mūsu un pasūtītāja domām, šī ir jauna tipa apbūve, kas reaģē uz šī brīža akūtajām, jau mainītajām vajadzībām pēc pandēmijas. Šis apstāklis pieprasa jaunu, pamatotu, skaidru domāšanu konstruktīvajā shēmā, kā arī formveidē

un pasniegumā. Protams, šeit nav tieši kopēta vēsturiskā apbūve, bet pamats ir – vēsturiskās koka mājas ekstradējums uz augšu. Vertikālais dalījums ir izmantots kā atsevišķs apjoms, lai ir kur aci piesiet, lai neradītu milzīgas kopmītnes sajūtu. Stūri ir apzināti risināti ne kā vēsturiskā centra stūri, tie ir kā izgriezumi ēkā, lai redz iekšpusi. Mūsaprāt, stūri ir akcentēti, tikai savādākā veidā. Tas, kā eksponē un akcentē stūrus, arhitektūrā var mainīties.

Gvido Princis: Šķiet, autori un attīstītāji ir radījuši oriģinālu risinājumu ar tendenci manifestēt ekonomiskumu, skatīties racionālisma virzienā, varbūt kaut ko no konstruktīvisma. Tai pašā laikā, lietojot jumtiņu atsauci, ēka reflektē uz Āgenskalnu. Vai mēs to varam atbalstīt ar kādiem ieteikumiem, vai arī tas ir pārāk radikāli?

Viedokļi

Egons Bērziņš: Projekts ir pietiekami ambiciozs, lai virzītos uz priekšu un turpinātu būt ambiciozs no visām pusēm.

Šobrīd visvairāk neapmierina spicais stūris, precīzāk – tā risinājums. Bet vispār no ambīciju līmeņa izkrīt abi stūri, vai arī es tos nenolasu tik labi, kā autori ir iecerējuši. Arhitektūras līmenī par stūriem mēs jau nobalsojām, bet cilvēka līmenī tie neiznes to jaudu, kāda ir iecerēta projekta līmenī. Pieņemsim, 1. stāva augstums tur varētu būtiski pacelties līdz vertikālajam akcentam, iedodot gan divstāvēgu telpu, gan arī telpu ar antresolu kafejnīcai, ieeju no abām ielām, un tas strādātu kā vestibils ap šo vertikālo akcentu. Lai neiznāk tā kā Ruses un Trejādības ielas stūri, kur mēs skaidri redzam it kā akcentētu stūri un 1. stāvā ir it kā pazemināta ieeja.

Gvido Princis: Tātad tu saki, ka ambīcija ir vērā ņemama un īstenojama, bet šie stūra risinājumi pirmā un otrā stāva līmenī būtu paskaidrojami.

Jānis Dripe: Delikāta situācija. Mums ir labs autors, un saglabājamā fasādes daļa pret Kalnciema ielu ir risināta ar asprātīgu un interesantu detalizāciju, un prieks, ka tā. Es varētu iedomāties arī, ka asā stūra akcents gala variantā kaut kādā veidā sarunāsies ar Z torņiem, un pilsēttelpā tāds var būt un būtu attaisnojams.

Man lielākā problēma šķiet garā fasāde ar 12 vai 13 jumtiņiem, kas pavērsti netradicionāli, ar spicumiem pret ielu. Tur, kur būvnormatīvu dēļ ir atkāpe no ielas fasādes plaknes un zobinājums aiziet tālākā plānā, tas izskatās diezgan interesanti, bet tur, kur josla ir tieši pret fasādi, nu tā... Ja es to kvartālu redzētu Amsterdamā vai Dancigā, tad teiktu: jā, tā ir šodienīga tradīciju interpretācija, bet te līnija ar 12 vai 13 robiem rindā ienes pavisam citu ritmu, aktīvu. Tai pašā laikā autors vēl nestrādā ar krāsu vai grafisku atšķirību, kas šo fasādi padarītu interesantu. Tas droši vien ir tālās projekta attīstības jautājums.

Katrā ziņā ejam uz priekšu un nerīkojam konkursu. Viens gabals pret Kalnciema ielu ir asprātīgs un interesants, ar labu fasādes plastiku, un to būtu žēl zaudēt. Tur, kur ir atkāpe, tur dzegas lietas strādā savādāk, bet citur ienāk Rīgai svešs motīvs.

Vilnis Šlars: Man liekas – tas, vai kaut kas ir vai nav Rīgai svešs, nav tik svarīgi – ja tas ir izcils, tā noteikti nav problēma. Bet man liekas dīvaini paņemt no koka mājas proporciju sistēmas vienu jumtiņu un deklarēt to par vērtību, pastiepjot uz augšu un izmantojot vienkārši monotonā ritmā. Un visa jumta līnija pretējā virzienā... Šķiet, koka mājas pašas par sevi šādā kvartālā, kur ir mūra mājas, nav nekāds arguments. Esmu redzējis dažādas skandināvu daudzdzīvokļu mājas, kur jumti veidoti tā kā atsevišķām privātmājām, un ir sanācis labi. Varbūt vēl jāpatrenējas šajā virzienā. Es šaubos par tiem koka māju jumtiņiem kā konstrukcijas pamatu, mani nepārlicina. Sadalīt 114 metrus vertikālos apjomos ir pareizi, jautājums tikai – vai tieši šādā veidā, speciāli ieviešot pretēju virzienu jumta korēm. Vai tā ir reakcija uz torņiem? Varbūt

var pasniegt smalkākā veidā? Arī par dzegu. Principā tā ir diezgan klasiska perimetrālās apbūves vieta, kas ir sāta tajā laikā, kad Daugavas otrā pusē bija perimetrālās apbūves mūra mājas bez īpašām atsaucēm uz koka jumtiņiem un tamlīdzīgi, un tika atrisinātas arī garākas fasādes. Jautājums – vai tiešām šis multiplicētais jumtiņš ir tas lielais un mūsdienīgais jaunieguvums.

Par stūra akcentiem – nedomāju, ka tā ir arhitektoniska problēma, jo tie stūri no regulārajiem pamatapjomiem izceļas un noteikti ir uztverami kā atsevišķi elementi kvartāla stūros. Kādi tieši tie ir – ierauti vai uz āru, tam nekādas nozīmes nav. Ja tikai kaut kā arhitektoniski izceļ, viss ir kārtībā.

Man ļoti simpātisks šķita ķieģeļu pikseļu risinājums, ko mēs skatījāmies pagājušajā reizē. Tas likās kaut kas svaigs, un es biju iedomājies, ka viss turpināsies līdzīgi.

Gvido Princis: Tātad kopumā tu atbalsti inovāciju un jaunu risinājumu, kas ir pārlicinoši pasniegts, bet šaubies par jumta ainavu. Viena replika: visas ēkas šajā rajonā, kas paceļas virs 5–6 stāviem, ir panorāmu veidojošas – mēs nesen bijām Z torņos un to panorāmu redzējām. Mājas ar plakaniem jumtiem ir visgarlaicīgākās. Jumtu un ainavas daudzveidība noteikti nenāktu par ļaunu, jo šeit ir arī augstāki skatupunkti. No kājāmgājēja līmeņa, protams, svarīga ir dzega. Šeit ir 6, 7, 8 stāvu augstums – tas jau ir daudz. Ja tur nav dzegas vai nav kādas detalizācijas fasādes arhitektūrā, tad droši vien tas varētu tikt traktēts kā samērā garlaicīgs risinājums.

Raimonds Eizenšmits: Kopumā būtu lieliski, ja šis kvartāls attīstītos un ja mūsu atbalsts šo lietu pavirzītu uz priekšu. Es piekrītu gan Jānim, gan Vilnim par jumtiņiem šķērsvirzienā. Taču ir vēl viens aspekts – tur tiek veidotas sniega kabatas, kas ir problēma no ekspluatācijas viedokļa. Pieredzējuša pasūtītāja vietā es tam nepiekrīstu. Pārējais viss man liekas labi.

Gvido Princis: Piebilde vietā. Uldi, vai šis aspekts ir izvērtēts?

Uldis Lukševics: Ja pietuvinās, tad šī ir pavisam neliela, 7,6 m, tātad maziņa, maziņa privātmāja, un sniega kabata ir niecīga. Lietus noteces būs tikai uz vienu pusi, un tas jau būs vairāk, nekā vajag.

Sabīne Skudra: Jau no mūsu iepriekšējās diskusijas bija skaidrs, ka pieeja ir izcila – arī vēsturiskajam apjomam un tam, kā ar to tālāk strādāt. Tāpat kopumā par projektu man ir ļoti labs priekšstats. Augstu vērtējamais visa rajona tendences, kā tās ir iekodētas kvartāla arhitektoniskajos risinājumos. Tas, kas ir gana drosmīgi un reizē arī gana komplicēti, ir tieši labais līdzsvars, kā strādāt ar kultūrvēsturisko un moderno, kompakto apbūvi. Es pilnībā atbalstītu arī mazo jumtiņu risinājumu, bet pieļauju, ka vēl ir izslīpējamas detaļas. Par stūra risinājumiem man nebūtu komentāru. Projektā ir iestrādāta toleranta attieksme pret mantojumu, un te ir gana daudz lietu, ko var pārņemt arī citos projektos.

Gvido Princis: Pagalms vēl ir jautājums – tāds apvienojošs, liels, faktiski viena liela platforma. Es domāju, ka ideja arī ir ļoti laikmetīga – nedalīt tās lietas, un šis ir unikāls gadījums, kad to īsteno. Visas ēkas ir vienā pārvaldībā – tas man arī liekas labi. Lai izdodas!

Juris Monvīds Skalbergs: Turpināšu par pagalmu. Es domāju, ka pagalms ir saistīts, bet pilnīgi atsevišķs jautājums, un tur problēmu vēl ir ļoti daudz. Patlaban tas ir ieskicēts kā ideja, bet pagaidām samērā haotiska. Kā tā varētu tālāk attīstīties – tur ir daudz apakšvariantu.

Man pagalmā traucē diezgan apjomīgās kāpņu telpas, kas izvirzās un veido ārkārtīgi dziļus kaktus. Varbūt to var īpaši izspēlēt. Tāpat kāpņu telpas ir ļoti dažādas pret debespusēm. Kā to visu sabalansēt – tas ir atsevišķs risinājums un atsevišķs projekts.

Par zāģveida jumtu. Man šķiet, ka tas ir pilnīgi svešs. Ja paskatāmies uz fasādi, kurā redzama gan jaunā būve, gan vecā, tad vecā kopskatā ir tāda eleganta, plastiska, arī pietiekami interesanta, bet jaunais ir truls un svešs. Tas ir svešs tādā ziņā, ka faktiski tādas fasādes un tādi jumti veidojas privātajā būvniecībā, privātos zemesgabalos, kur katrs īpašnieks un arhitekts veido būvi ar attiecīgu jumtu, un tie kopā rada zāģi. Turklāt te ir konsekventi – zāģveida jumts ar vienādu ritmu, un vienā gabalā ir koks, otrā metāls, trešajā apmetums. Tur nav nekādas tektonikas, kas saistīti gan ar plānojumu, gan fasādi apvienojas, mijkārtojas. Respektīvi – jaunbūves fasādes raksturs ar zāģveida jumtu man nav pieņemams.

Ļoti sveša šķiet nokostā fasāde, kas ir piedāvāta stiklojumā. Pasaulē ir jau tik daudz ēku ar stiklotām fasādēm... Mani personīgi nekad neiepriecina skats, ko redz iekštelpās. Katrā iekštelpā ir sava dzīve, savs iekārtojums, savs aizkars, un citur tas ir neakurāts, citur logam aizkars aizvilks priekšā... Tajā plaknē varēja sameklēt kaut ko interesantāku, interesantāku būvformu un tad daļu stiklot, daļu nestiklot.

Par Eizenšmita pieminētajām sniega kabatām – es teiktu, ka tā nav problēma.

Gvido Princis: Uldi, vai stūros šķērsgriezums bija stikls?

Uldis Lukševics: Lielā mērā tas ir stikls, jā.

Gvido Princis: Juris tātad ir kritisks par zāģveida jumtu un uzsvēra tektoniku. Es tektoniku uztvēru caur stāstu par ekonomiskajiem dzīvokļiem, par lielu sablīvējumu, arī dažādību. Bet jā – vienmērīgais ritms mazliet mulsina.

Andrejs Broks: Klausoties stāstu par jumtiņiem, man arī neasociējas, ka tuvākajā redzamības laukā būtu šī tipa arhitektoniskie elementi, kas šādu sasauci veido. Tie vairāk ir tādi teorētiski.

Otrs – pārdomas radīja jaunās daļas salaidumi ar veco daļu. Kalnciema un Daugavgrīvas ielā abas ir mēģināts sapludināt ar nelieliem pārejas elementiem, bet otrā vietā divi stili ir statiski salikti blakām. Varbūt viens no apvienojošajiem elementiem varētu būt dzega, bet varbūt arī tā pati jumta silueta līnija ļautu izveidot pāreju...

Tajā pusē, kur ir tikai jaunā arhitektūra, – tur ir cits stāsts. Vai vajag sadalīt šo ēku tādās slejās, it kā privātmājās? Tā ir ēka ar vienotu funkciju, bet pēc plānojuma nav īsti skaidrs, kā būs nākotnē – vai būs kopsmitne, vai būs dzīvokļi. Tāpēc ir jautājums – vai dalījums varēja būt lielākos apjomos, kas neradītu sadrumstalotības efektu.

Par stūra elementiem. Nocirtums mani īsti nepārlicina spicajā galā, sevišķi jumta noslēgumā. Virsskatā grafika izskatās labi, bet kas uz to ēku tik daudz no putna lidojuma skatīsies. Tajos nocirtumos ir nenobeigtības sajūta. Un, ja stiklotajā nocirstajā daļā nebūs sabiedriskās telpas, tad kāda reālajā ikdienas dzīvē tā izskatīsies?

Gvido Princis: Tu jau pievērsi uzmanību detaļām – vēsturiskās un jaunās ēkas savienojumam, un tas ir svarīgi. Tev arī nepārdeva šo jumtiņu, tāpēc tu iesaki ar šo apjomu vēl strādāt.

Jānis Krastiņš: Izskanējis daudz kritikas, un es būšu vairākuma pusē. Mēģināšu teorētiski pamatot, kur tā vaina slēpjas.

Pirmkārt, tika minēts, ka tiek lietoti frontoni. Rādītajam prototipam tie ir frontoni, jā, bet Ulda piedāvājumā neviena frontona nav. Vispār. Kāpēc mūra mājai tiem vajadzētu būt – arī nav skaidrs. Tur rast kaut kādu asociatīvu saikni ir absolūti neiespējami. Saikne ir ar kaut ko citu. Šie zelmiņi, kas ir absolūti nomācoši, garlaicīgi, monotonā ritmā, vienā augstumā virknēti un, kā Juris Skalbergs jau teica, asociējas ar pilnīgi citu apbūves principu. Tas ir Nīderlandes reģionā izplatīts princips, kur ir samērā šauri un dziļi zemesgabali, tāpēc jau vēsturiski mājām ir veidojies šāds zelmiņu ritms. Bet šeit pat tas nav imitēts. Viduslaikos arī Vecrīgā tādi bija, bet tas, kas no tā tagad ir palicis, ar Rīgas vēsturisko tēlu nekādi neasociējas.

Te ir vienkārši mehāniski deformēts jumts, kas noteikti rada arī būvtehniskas problēmas – nu nav vajadzīgas tādas sniega kabatas. Tā vienkārši ir jumta satekne. To, protams, būvtehniski var atrisināt, bet kāpēc taisīt apzināti neracionāli, ja jumta formu var veidot daudz racionālāk. Te arhitektoniskais ieguvums ir vienkārši pārpratums. Mēs iegūstam garlaicīgu, nomācošu, monotonu, garu fasādi, un zem katra zelmiņa tiek aplikatīvi lipināts virsū vienā vietā koks, otrā metāls, trešajā plastmasa. Šī te aplikācija uz fasādēm, piedodiet, ir slimība, kas pirms gadiem desmit nāca modē, bet šodien sen jau ir izslimota.

Stūra risinājumi – Daugavgrīvas un Meža ielas stūrī tā vispār nav, tas ir tāds *palēmums*, bet par Daugavgrīvas un Kalnciema ielas stūri tik tiešām jāpiekrīt – taisīt šādu nošķeltu iestiklotu stūri... Atgādinājumam – Lāčplēša un Krišjāņa Barona ielas stūrī ir viena māja, kas tautā ieguvusi palamu “lupatu nams”. Jo katrs stiklam karina priekšā, ko nu var aizkārt, tāpēc ka dzīvojamās telpās ir jābūt intimitātei. Šodienas pārprastā stikla slimība, kad ārsiena vienkārši ir vizuāli jālikvidē un stiklam jābūt līdz grīdai, lai garāmgājēji varētu novērtēt pie galda sēdošu cilvēku kāju formu, tā ir sen pārslimota slimība. No šī viedokļa, piedāvājums ir dziļš arhitektonisks pārpratums.

Diezgan pamatoti kolēģis Skalbergs aizrādīja par pagalmu, kurā pagaidām ir aklo visticīņu spēle. Ir saliktas visādas čupiņas un kaut kādi labiekārtojuma elementi, bet tas nav būtiski, tas viss vēl jārisina. Tomēr diezgan būtiska lieta ir kāpņu telpas. Ja vienu pašu kāpņu telpas apjomu izvirza no apjoma, tad to parasti dara tikai nolūkā panākt komunikāciju telpās vai arī atsevišķo dzīvokļu priekštelpās (sekcijtipa mājokļos) – ar gaišu priekštelpu. Šeit ir tieši pretējais – kāpņu telpa ir izvirzīta ārā, līdz ar to četrreiz palielinās dzesējošās virsmas, energoefektivitātes nekādas, lifts tumšs, un komunikācija iedzīta vidū ar tumšiem gaitenīem. No tāda viedokļa, plānojums ir visai dīvains un nemākulīgs. Izvirzīt vienu pašu kāpņu telpu nekādas jēgas nav. Tad vajadzētu būt kaut kādai kvalitātei. Bet nē, iedzen iekšā, lai dabūtu tumšas horizontālas komunikācijas. Līdz ar to veidojas arī dīvainie kakti pagalmā, jo kāpņu telpas traucē.

Gvido Princis: Paldies par pamatojošu kritiku.

Viesturs Brūzis: Šis kvartāls jāskatās kompleksi, tas ir unikāla lieta, kas būtībā ir kvartāls ar izteiktiem stūriem. Pirmais – Daugavgrīvas un Kalnciema ielas stūrī. Tas it kā ir veidots kā akcents, bet samērā vāji izceļas no būvmasas, nav īpaši atšķirīga rakstura no zelmiņu jeb koka dēļu žoga spicinājumu fasādes. Otrā jeb Meža ielas stūrī akcents vispār nav risināts. Tāpēc es aicinātu pieņemt, ka kvartālam ir 4 stūri, kuros prasās akcents atbilstoši pilsētbūvnieciskajai situācijai.

Ja runā par koka mājas elementu, tad nevienai koka mājai tie nav tādā apjomā, ir tikai viens elementīšs. Te tādējādi fasāde ir padarīta nevis interesanta, bet tieši monotona, tikai šobrīd monotona ar šiem zelmiņiem. Es domāju, ka ir nopietni jāpiestrādā pie principa. Var jau atdarināt arī Hanzas pilsētu arhitektūru, tos spīķerīšus, bet vai tas ir tas, ko mēs gribam redzēt, turklāt šajā Daugavas pusē tā nekad nav bijis. Tāpēc te ir arī runa par semantisko iederību.

Abi stūri, arī Meža ielas stūris, būtu jāpārstrādā, un garā Daugavgrīvas fasāde tomēr jāsadala savādāk, ne ar tik biezu ritmu. Varbūt šo garo sētu var sadalīt īsos posmos ar kaut kādiem betona atbalsta stabiem...

Gvido Princis: Vai, Lolita, mēs esam palīdzējuši būvvaldei?

Lolita Sarma: Es būtu vēlējusies konkrētākus ieteikumus autoram. Jo visas tās lietas, ko norādīja kolēģi, tika minētas arī būvvaldes padomē.

Uldis Lukševics: Es esmu pierakstījis visādus izteikumus, pārsvarā no profesora kunga par arhitektonisku pārpratumu un lupatu namu. Kopumā es redzu, ka jums ir pieņemamākas ierastās shēmas. Mēs laikam šim jautājumam bijām piegājuši diezgan provokatīvi, mēģinot ar arhitektūras valodu iezīmēt gan apkārtnes kontekstu, gan

šībrīža sajūtu par mazajiem dzīvokļiem, par kopādzīvošanas iespēju, par ātro mājokļu maiņu saistībā ar pandēmiju un visu pārējo. Atbildot Krastiņa kungam par kājām, uz kurām skatīties caur stiklu, – tās ir kopāstrādes telpas.

Gvido Princis: Uldim un attīstītājiem mēs varat ieteikt turpināt darbu, neuzstājam uz jaunu konkursu. Vairākas jūsu idejas konceptuāli ir labas, attīstāmas, vienīgi par arhitektonisko tēlu un raksturu jūs dzirdējāt virkni komentāru un kritikas, kas šobrīd neļauj teikt, ka mēs piedāvājumu atbalstām un ka pietiktu ar minimāliem uzlabojumiem. Ne zāģveida jumts, ne fasāžu dalījums, ne ritms, ne arī stūru veidošanas princips ar nošķēlumu nesaņēma ne pilnīgu, ne pat daļēju atbalstu. Ja tomēr ēka ir ļoti kompakta, tad gribētos, lai publiskā ārtelpa un stūri rezonē ar vispārēju ērtību no publiskā ārtelpas standarta.

Uldis Lukševics: Mēs noteikti visu sadzirdējām. Cik daudz no tā mēs varam pieņemt – tā ir cita lieta, bet mēs iesim uz priekšu un meklēsim saprotamāku risinājumu.

Undalgs Mētra: Es esmu attīstītājs, ne arhitekts, un mans uzdevums ir meklēt mājas funkcionālās lietas un ekonomisko pamatojumu, lai vispār izdotos to visu uzbūvēt. Mēs vēlamies iet uz priekšu, mēs uzticamies Uldim, bet mums jebkurā gadījumā vajag arī jūsu akceptu. Būtu ļoti nepatīkami, ja nākamo izskatīšanu jūs atliktu ļoti tālu. Kvartāls ir ļoti saistīts savā starpā, un mēs gribam sākt būvniecības konkursu vēsturiskajām mājām, bet tāpēc vajag saprast, kā atrisināsim pazemi un slēgsim klāt jauno apjomu. Tāpēc gribētos, lai mēs mēneša laikā tiekam ar šiem jautājumiem skaidrībā.

Gvido Princis: Galvenais ir tas, ka kopumā mēs ideju atbalstām, bet Uldim ir jānāk ar atjaunotu versiju. Laika ziņā mēs būtu gatavi mobilizēties – vai tas būtu pēc mēneša vai pēc pusotra – tas lielā mērā būtu atkarīgs no Ulda. Ja nepieciešams, varam sarīkot starpsarunu mazākā lokā ar fokusētāku akcentu par pilsētbūvniecisko līniju vai stūru akcentiem. Varam 2 nedēļu laikā uztaisīt kontrolmītiņu un apskatīties, kāds ir progress, un tad ielikt nākamo robežstabiņu, kad darām tālāk.

Uldis Lukševics: Jā, tā var darīt.

2. ZOLITŪDES PIEMIŅAS VIETAS KONKURSS

Situācijas izklāsts

Gvido Princis: Mums ir domes uzdevums vēl šogad īstenot ideju metu konkursu skvēra un piemiņas vietas izveidei traģēdijas vietā. Tā mērķis ir iegūt labāko metu un īstenot to.

Signe Pērkone: Mērķis ir radīt piemiņas vietu traģēdijā bojāgājušajiem un cietušajiem un līdz ar to labiekārtot visu gana lielo projekta teritoriju – 5783 kv. Pagaidām mēs akcentus liekam uz dziedināšanu, meditāciju, mieru, atceri un zaļās ārtelpas papildinājumu, izmantojot kaut kādas sensorās metodes, tādu kā sajūtu dārzu un iekļaujot konkursa teritoriju plašākā kontekstā – skatoties, ko tā apkaimei var dot ne tikai traģiskā notikuma atceres veidā, bet arī kā telpa.

Projekta vieta – Priedaines iela 20, pie Annīņmuižas ielas, kas ir viena no galvenajām artērijām Zolitūdes apkaimē. Pa to kursē dažāda veida transports, arī sabiedriskais, tur atrodas tirdzniecības vietas. Iela sadala divus Zolitūdei tipiskos apbūves veidus – privātmāju apbūvi un padomju laiku blokmājas, kuru iekšpagalmos

atrodas arī izglītības iestādes, kas rada noteiktas plūsmas uz Anniņmuižas ielu un arī gar projekta teritoriju.

Projekta vietai mēs mēģinām iezīmēt plašāku kontekstu, jo šajā posmā Anniņmuižas ielai katrā virzienā ir pa vienai joslai, satiksme ir diezgan strauja, ir arī ass un diezgan bīstams līkums. Savukārt tālāk iela sadalās 2 virzienos ar zaļo zonu pa vidu, un zaļās zonas teritorija arī pieder pašvaldībai. Tāpēc mēs domājam, ka to varētu padarīt par labiekārtotu zaļo teritoriju un, iespējams, konceptuāli iezīmēt, kā uzlabot satiksmes drošību, mierināt to un piedāvāt labākus mikromobilitātes risinājumus.

Tāpat projekta teritorija saslēdzas arī ar Rail Baltica detālplānojumu, kur iecerēti savi risinājumi. Zināms, ka tur tiks izbūvēts maģistrālas nozīmes veloceļņš, kas stiepsies gar piemiņas vietas teritoriju.

Piedāvājumos konkrēts risinājums ir izstrādājams piemiņas dārzam, un plašāka teritorija ir iezīmējama konceptuāli.

Pašlaik lielu daļu projekta teritorijas aizņem bruģēts laukums, kur ir 4 apzaļumojuma salas ar vidēja izmēra liepām. Otru daļu aizņem bijušā tirdzniecības centra apakšzemes stāvvieta, kas ir apjunta ar pagaidu jumtu. Daļa pašvaldības atpirtajā teritorijā tiks nojaukta, un tiks uzbūvēta atbalsta siena. Savukārt tā daļa, kas atrodas blakus dzīvojamai mājai, tiks apjunta ar pastāvīgu jumtu, un uz tā izveidots jumta dārzs.

Biedrība un dome ir panākušas vienošanos, ka īstenojamam risinājumam ir jāreflektē piemiņas vietas funkcija. Tātad netiks radīta nekāda aktīvā rekreācija, un viss labiekārtojums tiks orientēts uz zaļo teritoriju. Uz vietas jau ir piemiņas zīme, par kuru viedoklis vietējā kopienā ir neviennozīmīgs, vairāk pat negatīvs. Lieta tāda, ka tajā izmantotie materiāli – betons, stikls – cilvēkiem atgādina par traģisko nogruvumu. Ir izteikta vēlme jaunajā piemiņas zīmē iekļaut cietušo vārdus. Tāpat izskan versijas, ka tā varētu būt tuvāk pirmajai nogruvuma vietai, bet tas ir vairāk informācijai, nevis kā nosacījums.

Risināmie jautājumi: zonējums, kam ir jābūt skaidram, jāiezīmē skaidra piemiņas zīmes vieta un jēgpilni jāaizpilda visa palielā teritorija. Varētu tikt veidotas vairākas zonas ar dažādiem privātuma līmeņiem – radot privātāku telpu ap piemiņas zīmi un telpu ar lielāku kustību tālāk no tās. Piemiņas zīmei šajā dārzā ir jāklūst par centru, bet ne ģeometriskā izpratnē, vairāk kā dārza sirdij, ap kuru atrodas viss pārējais.

Jābūt skaidri definētām lietotāju plūsmām. Jāvar piekļūt pie piemiņas zīmes. Jānovērš caurstaigāšanas funkcija, lai nodrošinātu cieņpilnu noskaņu. Tāpat svarīga ir visas projekta teritorijas integrācija plašākā pilsētvidē, savienojumi ārpus konkrētās teritorijas, kā arī plašāka labiekārtojuma attīstība. Te nekādā ziņā nav paredzēts aktīvs labiekārtojums, tikai pasīvā rekreācija. Netālu atrodas autobusu pieturas, tāpēc jārisina arī šīs lietotāju plūsmas un ielas šķērsojumi.

Dace Kalvāne: Tas būtu starpdisciplinārs metu konkurss, kurā piedalītos gan arhitekti, gan ainavu arhitekti, gan tēlnieki, gan mākslinieki, gan dizaineri. Kopējais balvu fonds ir ieskicēts 9500 eiro. Attiecīgi, lai piedāvājumus varētu vērtēt profesionāli, žūrijā esam plānojuši iesaistīt arī pārstāvi no Arhitektu savienības, Ainavu arhitektu asociācijas un arī no Mākslinieku savienības.

Kaut arī šī gandrīz 6000 kvm teritorija diemžēl nekvalificējas kā parks, tomēr, lai sasniegtu meditātīvo mērķi – iegūtu kluso vietu pilsētā, viena konkursa daļa būtu ainaviskās vides izveide. Rezultātā darba uzdevums ir visaptverošs.

Pirms kāda laika Gvido aicināja vairākus Pieminekļu padomes pārstāvjus izteikt savus ieteikumus par konkursa rīkošanu konceptuālā līmenī, tāpēc, ja kādam tie vēl top, būtu vēlams nosūtīt vistuvākajā laikā, jo pašlaik tiek gatavoti konkursa materiāli.

Konkurss tiks izsludināts, visticamāk, septembra sākumā, lai 2,5–3 mēnešu laikā iegūtu piedāvājumus.

Viedokļi

Egons Bērziņš: Ar piemiņas zīmēm pilsētvidē ir ļoti jāuzmanās. Ir labi, ka mēs šīs vietas iezīmējam, liekam kādam apstāties, bet tie nav memoriāli. Tā ir pilsētas dzīves daļa, tāpēc jābūt bez lieka asarainuma.

Gvido Princis: Mums ir bijušas sarunas gan ar cietušo pārstāvjiem, gan ar apkaimes cilvēkiem, un jā, te ir jāatrod balanss starp sāpi un ikdienu.

Vilnis Šlars: Piekritu Egonam, jādara bez īpaša patosa. Vajag, lai cilvēkiem netiek apņemta lietojama daļa, lai ir vajadzīgā pietāte pret cietušajiem un cieņa pret aizgājušajiem.

Gvido Princis: Faktiski šī ir jaunas vietas radīšana. Pēc iepriekšējā scenārija, šeit bija jābūt lielveikalam un stāvvietai, bet šobrīd pilsētas ir atguvusi zemi savā īpašumā, un šeit būs parks, kurā ir svarīgi rast dabas un cieņas balansu.

Jānis Dripe: Varbūt labi, ka aiziet no tradicionālajiem pieminekļiem un monumentiem. Akcents uz zaļumu, uz miera dārzu šajā gadījumā, šķiet, ir pareizākā forma.

Raimonds Eizenšmits: Mēs paļausimies uz arhitektu viedokli – ko arhitekti liks priekšā, to inženieri novietos vai uzbūvēs.

Sabīne Skudra: Tā ir reizē piemiņas vieta un arī apkaimes kultūrvieta, un tā mums, sabiedrībai atgādina par kolektīvo atbildību, kuras mūsdienās ļoti trūkst.

Gvido Princis: Paldies, ka atgādināji šo svarīgo aspektu.

Juris Monviids Skalbergs: Pilnībā pievienojos Egona viedoklim. Tai brīdī šis notikums, protams, bija šausmīgs, bet kā daudzas tādas lietas arī šis ar laiku pierimst, dziļāk atmiņā paliek tiem, kas tur iekšā ir bijuši vistiešāk. Tā ka jābūt ļoti uzmanīgiem. Es domāju, ka šobrīd tā lieta jau ir nedaudz pārspīlēta. Vajag kritiski izvērtēt, kādā veidā ekspozīciju veidot, un padomāt, kāda tā izskatīsies pēc gadiem 20, 30 un vēl vairāk. Ģeogrāfiski tā tomēr nav īstā vieta, te ir gana aktīva satiksme, daudz cilvēku vienkārši pārvietojas, tāpēc ir ļoti jāpiedomā, kā vajadzīgo rezultātu panākt. Bieži vien tas tiek darīts ar vienu obelisku vai kādu vienu elementu, kas demonstrē pietāti pret reiz notikušo.

Gvido Princis: Juri, bet būtu taču skaisti, ja pilsētā būtu viens parks, kuram mēs radītu ideju šodien un kas arī pēc 10 gadiem būtu parks, kur cieņā ir klusums, meditācija, piemiņa. Es domāju, ka mēs varam tādu radīt.

Andrejs Broks: No zemes mēs esam nākuši, par zemi jāpaliek, tāpēc zaļās zonas izvēle ir atbilstoša. Arī senai tradīcijai atbilstoši ir tas, ka aizgājēju piemiņa ir saistīta ar birzi, svētbirzi. Manuprāt, jautājums ir par sasaisti ar ārējo telpu: sapludināt vai nodalīt. Katrā ziņā vietai jābūt izceltai kopējā telpā, bet tajā pašā laikā ar kaut kādu iekšējo intimitāti, kurā cilvēks var nodalīties no apkārtējās vides.

Kāda varētu būt iekšējā struktūra? Varbūt pārdomu labirints. Labirints ne gluži klasiskā plānojuma izpratnē, bet lai rastos individuālas nodalīšanās, pārdomu zonas, lai arī vairāki cilvēki šeit varētu justies nodalīti viens no otra. Tas svarīgi gan tiem, kas atnāks atcerēties savus tuviniekus, gan cilvēkiem, kas šo vietu izmantos kā rekreācijas zonu. Šīs atsevišķās zonas varētu būt sadalītas par piemiņas vietām atsevišķām cilvēku grupām, respektīvi – nevis viens monuments, bet komplekss. Var sadalīt zonās, kur katru šo ģimenes locekli var pieminēt atsevišķi, tādā veidā dodot individualitātes momentu katram, kam šī vieta ir domāta. Labirints kā meditatīvs ceļš ir arī parastos kapos, pa kuriem mēs ejam un vienmēr nonākam pie tuvinieka atdusas vietas.

Meditācija var tikt pastiprināta ar līmeņiem. Tika minēts, ka apakšā ir bijusī stāvvietā – tad nu varētu izmantot šo situāciju un nolikumā ierakstīt iespēju veidot līmeņus. Savukārt kā meditatīvu elementu lietot ūdeni – dažādu izmēru un formu baseinus, strūklaku, ūdenskritumu. Protams, ūdens zonu apkalpošana ir sarežģīta, bet ūdens skaņas pārdomu labirintā varētu būt konceptuālais pamats.

Gvido Princis: Tu jau uzbūri koncepciju, skice ir gatava! Paldies par domu virzošu stāstu!

Jānis Krastiņš: Es jau esmu iesūtījis savu redzējumu, bet gribēju piebilst – ja šodienas prezentācija ir domāta kā skelets pamatprincipiem, nosacījumiem konkursā, tad tā noteikti ir jāredīgē. Tur bija rakstīts skaidri un gaiši: “Piemīņas vietai jābūt skulpturālam veidojumam ar visu bojāgājušo vārdiem.” Tas noteikti ir jāņem laukā, jo tas ir pretrunā tam, ko visi iepriekšējie kolēģi ļoti pamatoti teica. Es formulējumā gribētu – “vides objekts”. Nav izslēgts, ka būs arī kāda skulptūra, bet ar pašreizējo formulējumu ir ļoti liels risks iegūt memoriālu veidojumu, nevis piemīņas vietu.

Arī nosacījums, ka ir visu bojāgājušo vārdi. Daži bojāgājušo biedrībā grib redzēt tuvinieku vārdus, bet vai tas būs aktuāli pēc 20 gadiem – nezinu. Taču kāds noteikti negrib tur šos vārdus redzēt. Un, ja kāds būs un kāda nebūs, tad tas būtu absolūti aplami. Andreja teiktais var būt kā ieteikums, nevis kā prasība.

Gvido Princis: Šobrīd ir konceptuāla mutiska vienošanās, ka visi 54 bojāgājušie tiek minēti.

Lolita Sarma: Man šī ideja asociējas ar strūklakas memoriālu Haidparkā, kas mani ļoti uzrunāja tīri izpratnes ziņā, kā var veidot memoriālus. Tāpēc, runājot par to, vai tam ir jābūt skulpturālam veidojumam vai vides objektam, es arī teiktu, ka nevajag likt uzsvāru uz memoriālu, jo, lai gan teritorijas izskatās liela, es šaubos par iezīmētās teritorijas reālo robežu konkrētajai funkcijai. Jāsaprot, ka tur būs izveidots Rail Baltica šķērsojums ar pārvadu uz Anniņmuižas bulvāri, līdz ar to visā tajā lejas daļā, tajā lokā Anniņmuižas ielā būs ļoti intensīva satiksme. Tāpēc teritorijā pie šāda satiksmes trokšņa jārod meditatīvs un nosacīts risinājums, neradot nedzīvu, norobežotu teritoriju, kurā nedrīkst neko darīt.

Vēl, manuprāt, konkursa programmā ir jāiekļauj arī informācija par blakus teritoriju. Būvvaldē ir saskaņots potenciālais labiekārtojuma risinājums uz atlikušās autostāvvietas daļas jumta. Tāpēc konkursa nolikumā ir jānodod šķērsgriezums, kurā ir parādītas augstuma atzīmes, kādā pieslēgsies blakus zemesgabala būve. Gala variantā abiem risinājumiem ir jābūt savstarpēji saskanīgiem.

Gvido Princis: Pamatinformācija par to mums ir, un mēs to noteikti iekļausim konkursa programmā. Paldies par atgādinājumu saistībā ar transporta satiksmi, ir jāreķinās, ka Anniņmuižas ielas loma pieaugs. Varbūt tas jānorāda kā svarīga konteksta lieta.

Viesturs Brūzis: Es lūgtu nolikumā ierakstīt, ka jārealizē 1. vietu ieguvušais darbs. Jo mums ar arhitektūras konkursiem ir procedūra, piemēram, ja nevarēs samaksāt, tad būs jārealizē otrs, un, ja arī ar to nevarēs sarunāt, tad būs jārealizē trešais.

Gvido Princis: Nujā, mēs uz to arī ceram. Mēģināsim ietvert.

3. RĪGAS PILSĒTAS ARHITEKTA BIROJA REORGANIZĀCIJA (NEFORMĀLI)

Gvido Princis: Gribēju visus informēt, ka notiek reorganizācija, apvienojot Pilsētas attīstības departamentu ar Rīgas būvvaldi un Arhitekta biroju. No septembra mēs sākam jaunu skaistu dzīvi. Šī laulība ir noslēgta ar labticīgu cerību, ka visas labās lietas, ar kurām mēs esam strādājuši līdz šim gan Arhitekta birojā, gan būvvaldē, gan departamentā, tiek pārņemtas, saglabātas, liktas kopā un sinerģijas rezultātā vēl uzlabotas. Mērķis gan pilsētas, gan privātos projektus padarīt vieglāk skatāmus, vienkāršot procesus ar lielāku akcentu uz vides kvalitāti.

Arī kolēģijas diskusijas mēs mēģināsim pārcelt jaunajā veidojumā. Respektīvi – šādā formātā mūsu tikšanās šodien bija pēdējā. Taču mēs veidosim to, kas tika pieteikts reorganizācijas programmā – Pilsētībūvniecības padomi. Mēs, Pilsētas arhitekta birojs, būsim atbildīgi par tā darbības modeļa izstrādi. Kopā ar departamentu un būvvaldi mēs mēģināsim šai padomē integrēt vairāku līmeņu jautājumus. Vieni būs iknedēļas jautājumi. Otri – starpdisciplinārie jautājumi, kuri jāskata kopā gan Attīstības, gan Satiksmes, gan vēl kādiem citiem departamentiem. Trešie ir specifiski jautājumi – arhitektūra, pilsētībūvniecība, pilsētvides kvalitāte, un tas lielā mērā ir formāts, kāds ir bijis kolēģijai. Tagad visu to integrēsim vienā un, visticamāk, uzrunāsim jūs septembrī, oktobrī jau jaunā formātā. Es ļoti augstu vērtēju jūsu pienesumu un mūsu kopīgo darbu, tāpēc mēģināsim to nepazaudēt.

Pirmkārt, milzīgs paldies visiem par ieguldīto darbu un laiku. Otrkārt, veidosim jaunu sadarbību un turpināsim tradīciju profesionāli un starpdisciplināri runāt par pilsētai svarīgiem projektiem.

Visticamāk, pārskatāmā laikā mēs sludināsim arī konkursu par papildspēkiem dienesta darbā – ainavu arhitektūra, māksla, dizains. Katrā ziņā ir vienošanās stiprināt dienesta darbību: viens ir kapacitāte, otrs ir – lielāka teikšana lēmumu pieņemšana.

Jānis Krastiņš: Vai ir jau zināma dislokācija?

Gvido Princis: Šobrīd mēs fiziski atrodamies Daugavpils ielā 31, kādreizējās Latgales priekšpilsētas izpilddirekcijas telpās. Bet departamenta plānā ir pārcelties uz Dzirnau ielu 140. Šī ēka jau ir noīrēta un tiek pielāgota departamentam. Plāns ir tāds, ka nākamgad pavasarī visi no Amatu ielas un Daugavpils ielas pārceļas uz turieni.

Egons Bērziņš: Vai tas draud ar to, ka pēc iebāšanas vienā administratīvajā piramīdā mums visiem būs cits uzvedības kods?

Gvido Princis: Jā, elastība, kas ir šajā formātā, un birokrātija, kas varētu būt otrā, nujā... Kā tas īstenosies – to rādīs laiks. Bet mēs ceram, ka tajā lielajā piramīdā izdosies īstenot labāko.

Jānis Dripe: Varbūt mūsu saikne ar Šmēlingu līdz šim bija pārlietu eleganta, bet vai Arhitekta biroja un arī Attīstības departamenta atrašanās pilsētas centrā – tas nav prestiža jautājums? Vai Dzirnau iela 140 būs pagaidu risinājums vai paliekoša tendence?

Gvido Princis: Pārskatāmā nākotnē Dzirnau iela 140 laikam ir realitāte. Man šķiet, ka līgums ir uz 10 gadiem, ja ne vairāk. Bet mēs ceram, ka arī šis rajons reģenerēsies – saistībā ar Rail Baltica.